

Ihmisoikeusvaltuuskunnan suositukset perus- ja ihmisoikeuksien edistämiseksi hallituskaudella 2019-2023

Ihmisoikeusvaltuuskunnan kannanotot (2016-2018)

- Naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan vastaisen työn rahoitusta ja koordinaatiota parannetaan.
- Translaki uudistetaan kokonaisuudessaan ja vaatimus lisääntymiskyvyttömyydestä poistetaan laista.
- Turvapaikanhakijoiden oikeussuoja palauteaan muun muassa valitusaikojen ja oikeusavun saamisen osalta vuoden 2016 ulkomaalaislain muutoksia edeltäneeseen muotoon.

Perus- ja ihmisoikeudet päätöksenteossa

- Alue- ja paikallistason hallinnon sitoutumista perus- ja ihmisoikeuksien toteuttamiseen edistetään ulottamalla perus- ja ihmisoikeuskoordinaatio ja sen edellyttämät rakenteet myös alue- ja paikallistasolle.
- Lainvalmistelun tietopohjaa vahvistetaan kirjoittamalla perus- ja ihmisoikeuskysymysten tutkimustarpeita ja rahoittamalla tutkimuksia valtioneuvoston tutkimusvaroista.
- Tietopohjaa vahvistetaan myös kehittämällä dialogia ja lisäämällä päätöksentekoa tukevaa osallisuutta eri väestöryhmien osalta.
- Lainvalmistelijoiden perus- ja ihmisoikeusosaamista vahvistetaan koulutuksella.
- Lainsäädännön, erilaisten viranomaishankkeiden sekä valtion ja kuntien tulo- ja menoarvioiden perus- ja ihmisoikeusvaikutusten etukäteisarviointia tehostetaan ja kielteisten vaikutusten kasaantumiseen kiinnitetään erityistä huomiota.
- Lainsäädännön arviointineuvoston toiminnassa kiinnitetään aiempaa enemmän huomiota myös perus- ja ihmisoikeuskysymyksiin.

Perus- ja ihmisoikeuksien edistäminen, seuranta ja valvonta

- Perus- ja ihmisoikeuskasvatusta ja -koulutusta lisätään kaikilla hallinnon tasoilla.
- Kehitetään ja julkaistaan esteetöntä ja saavutettavaa perus- ja ihmisoikeustietoa eri kielillä sekä eri kommunikaatiokeinoille ja -tavoille soveltuvana.
- Tarkastellaan perus- ja ihmisoikeuksia edistävien, seuraavien ja valvovien toimijoiden resurssi- ja toimivaltakysymyksiä ja vahvistetaan niiden toimintamahdollisuuksia.

Yhdenvertaisuus, eriarvoisuus ja osallisuus

- Laajennetaan yhdenvertaisuusvaltuutetun toimivalta kattamaan työelämän syrjintätapaukset ja tehostetaan työelämässä ja koulutuksessa tapahtuvan syrjinnän ehkäisemistä.
- Kehitetään uusia keinoja antisemitismiin ja islamofobiaan pohjautuvan viharikollisuuden torjuntaan ja toteutetaan valtioneuvoston vihapuhetta käsittelevän työryhmän ehdotukset laajamittaisesti.
- Ryhdytään toimiin yleisen kieli-ilmapiiirin parantamiseksi ja tuetaan vähemmistöjen ja vähemmistökielten näkyvyyttä yhteiskunnassa. Erityisesti kiinnitettävä huomiota ruotsin kielen asemaan kansalliskielenä.
- Taataan riittävä toimeentulo kaikille nostamalla perusturvan tasoa.
- Vähennetään lapsiperheköyhyttä tarkastelemalla muun muassa sosiaali- ja työttömyysturvan leikkauksista lapsiperheille kasaantuvia vaikutuksia kriittisesti ja kehittämällä korjauskeinoja.
- Ryhdytään välittömiin toimiin lastensuojelun ammattihenkilöstön määrän ja laadun varmistamiseksi.

- Kehitetään lastensuojelun viranomaisvalvontaa ennakkollisemmaksi ja ennaltaehkäiseväksi reaktiivisuuden sijaan.
- Taataan riittävät mielenterveyspalvelut (myös ehkäisevien toimien osalta) lapsille ja nuorille koko maassa ja edistetään syrjäytymisvaarassa olevien nuorten ohjaamista palveluiden piiriin.
- Edistetään erityisesti haja-asutusalueilla kansalaisten palveluiden saatavuuden yhdenvertaisuutta.
- Turvataan kielellisten oikeuksien toteutuminen ja oman kielen käyttämisen mahdollisuus sote-uudistusten yhteydessä. Erityisesti kiinnitettävä huomiota ruotsin kielen asemaan kansalliskielenä.
- Kehitetään lähisuhdeväkivaltaa kokeneiden palveluita ja taataan riittävä erityisosaaminen eri puolilla Suomea.
- Puututaan naisiin kohdistuvaan väkivaltaan myös lainsäädännön keinoin muun muassa uudistamalla seksuaalirikoslainsäädäntöä.
- Parannetaan saamelaisten itsemääräämisoikeutta sekä tosiasiallisia vaikutusmahdollisuuksi päätöksentekoon kunnioittaen vapaan, tietoon perustuvan ennakkosuostumuksen periaatetta.
- Tehostetaan eri ryhmien kielen ja kulttuurin ylläpitämisen mahdollisuuksia sekä kehitetään viittomakielilain toteutumisen seuranta.
- Vahvistetaan entisestään yhteiskunnan osallistumisprosesseja ja osallistavia toimintakulttuureja.

Vammaisten henkilöiden oikeudet

- Selvitetään vammaisten henkilöiden asiakasmaksujen ja omavastuuosuuksien kasaantuvat vaikutukset vammaisten henkilöiden sosioekonomiseen asemaan ja vähennetään niiden haitallisia seurauksia.
- Parannetaan erilaisin keinoin vammaisten henkilöiden koulutustasoa ja työmarkkinaosallisuutta.
- Edistetään laajamittaisesti esteettömyyttä ja saavutettavuutta kaikilla yhteiskunnan osaluilla.

- Tuetaan nykyistä kunnianhimoisemmin eurooppalaista esteettömyyslainsäädäntöä.
- Kehitetään uusia toimintamuotoja, jotka mahdollistavat vammaisten henkilöiden, mukaan lukien lapset, kattavan osallistamisen yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa.
- Vahvistetaan vammaisten henkilöiden asianosaisasemaa vammaispalveluissa, mukaan lukien markkinaehtoisissa palveluissa

Vanhusten oikeudet

- Turvataan iäkkäiden henkilöiden oikeus arvokkaaseen elämään ja yhdenvertaisiin palveluihin.
- Vahvistetaan edelleen vanhusten oikeuksien edistämistä ja niiden toteutumisen valvontaa.
- Taataan eduskunnan oikeusasiamiehelle ja Ihmisoikeuskeskukselle myönnetty rahoitus vanhusten oikeuksien valvontaa ja edistämistä varten myös jatkossa.

Tulevaisuuden teemat - täällä jo tänään

- Tehostetaan esteettömyyden, saavutettavuuden ja yhdenvertaisuuden huomioimista digitalisaatiohankkeissa.
- Varmistetaan tietoturvallisuuden, tietosuojan ja yksityisyyden turvaaminen digitalisaation, mutta myös uusien teknologioiden käyttöönotossa ja hyödyntämisessä.
- Kehitetään medialukutaitoa sekä lähdekritiikkiä ja lisätään niihin liittyvää koulutusta.

Ihmisoikeusvaltuuskunta toimii perus- ja ihmisoikeusalan toimijoiden kansallisena yhteistyöelimenä sekä käsittelee laajakantoisia ja periaatteellisesti tärkeitä perus- ja ihmisoikeusasioita. Ihmisoikeuskeskus ja sen ihmisoikeusvaltuuskunta yhdessä eduskunnan oikeusasiamiehen kanssa muodostavat Suomen kansallisen ihmisoikeusinstituution.

<https://www.ihmisoikeuskeskus.fi/>